

Особливості рекрутування кандидатів та застосування патронату як складової системи захисту дітей в громаді

ПАТРОНАТ В УКРАЇНІ:

2009 - 2016 рр. – як
пілотний проект МБО
«Партнерство «Кожній
дитині»

2017 - 2023 рр. –
легалізований та
фінансується за
рахунок державного
бюджету

Патронат – «швидка допомога» в громаді для дитини та її сім'ї, яка перебуває в СЖО та не має можливості жити у своїй сім'ї, або тимчасово бути поруч з родичами, знайомими, соціально важливими для дитини особами.

Щороку в українських судах розглядається **близько 10 тисяч справ щодо позбавлення батьківських прав**, і близько 80% з цих справ задовольняються, отже діти потребують тимчасового та подальшого сімейного влаштування.

Мета патронату над дитиною:

забезпечити захист дитини, яка через СЖО тимчасово не може проживати разом з батьками/законними представниками, **надання дитині та її сім'ї послуг**, спрямованих на реінтеграцію дитини у сім'ю або надання дитині відповідного статусу для прийняття подальших рішень з урахуванням найкращих інтересів дитини щодо забезпечення її права на виховання в сім'ї або в умовах, максимально наближених до сімейних.

ПАТРОНАТ

Розширення можливостей громади у забезпеченні права кожної дитини на сім'ю

Кожній громаді потрібен патронатний вихователь, готовий на професійній основі допомагати дітям:

спеціаліст, який пройшов навчання за спеціальною програмою підготовки кандидатів та на договірній основі **здійснює догляд, виховання та забезпечує:**

реабілітацію тимчасово влаштованих в його сім'ю дітей, **несе відповідальність за їх життя та здоров'я** в період надання цим дітям послуги патронату.

Патронатний вихователь зобов'язаний:

- забезпечити дитину житлом, одягом, харчуванням;
- створити дитині умови для навчання, фізичного та духовного розвитку;
- забезпечити надання чи доступ до послуг, визначених договором про патронат над дитиною;
- сприяти контактам дитини з батьками, іншими законними представниками, родичами, якщо це відповідає інтересам дитини та не порушує її права;
- співпрацювати спеціалістами, дотичними до ведення випадку, для подолання СЖО у межах та у спосіб, визначені органом опіки та піклування;
- надати підтримку дитині та її сім'ї в процесі реінтеграції чи влаштування у нову сім'ї

3. Визначення потреби у кількості патронатних сімей на основі аналізу ССД ситуації в сфері захисту прав дитини щодо:

- **звернень, повідомлень стосовно дітей у СЖО**, зокрема щодо фактів, пов'язаних з загрозою життю чи здоров'ю дитини;
- **даних первинного обліку дітей, які перебувають на обліку** через СЖО;
- **даних щодо позбавлення батьківських прав**, вилучення без позбавлення батьківських прав;
- **фактів відмов матерів від новонароджених дітей**, залишених чи підкинутих дітей;
- фактів та причин **влаштування дітей до закладів інституційного догляду і виховання** тощо.

ССД надає пропозиції структурним підрозділам з питань соціального захисту населення для включення до прогнозних і програмних документів соціально-економічного розвитку ТГ (п. 13 Порядку організації надання соціальних послуг, Постанова КМУ від 01 червня 2020 р. №587).

Перша, створена в Україні у 2009 році патронатна сім'я Наталії та Євгена Дудко

Як створити мережу
патронатних сімей у Вашій
громаді?

Кандидат у патронатні вихователі

особа, яка виявила бажання виконувати обов'язки патронатного вихователя на професійній основі та має добровільного помічника, належні умови проживання

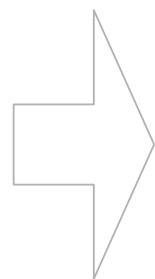
Добровільний помічник

повнолітній член сім'ї чи повнолітня особа, яка проживає на спільній житловій площі із кандидатом у патронатні вихователі, готова пройти навчання і надавати допомогу у догляді за дитиною, влаштованою до сім'ї патронатного вихователя

Належні житлово-побутові умови

наявність окремої кімнати (крім прохідних кімнат, кімнат мансардного або підвального типу) та побутових зручностей за місцем свого фактичного проживання

1. Первинний відбір

2. Організація та проведення навчання + підготовка рекомендації

3. Укладання договору про умови запровадження патронату

ПРАВА ТА ОБОВ'ЯЗКИ ПАТРОНАТНОГО ВИХОВАТЕЛЯ ТА ОРГАНУ ОПІКИ ТА ПІКЛУВАННЯ РЕГУЛЮЮТЬСЯ:

1. Глава 20 ст. 252 – 256

2. Договір про умови запровадження патронату:

визначає загальні права та обов'язки
патронатного вихователя та
добровільного помічника

Ст. 255. Обов'язки патронатного вихователя:

- 1) забезпечити дитину житлом, одягом, харчуванням тощо;
- 2) створити дитині умови для навчання, фізичного та духовного розвитку;
- 3) співпрацювати з батьками, іншими законними представниками дитини задля подолання СЖО у межах та у спосіб, визначені органом опіки та піклування;
- 4) забезпечити надання чи доступ до послуг, визначених договором про патронат над дитиною;
- 5) сприяти контактам дитини з батьками, іншими законними представниками, родичами... з урахуванням найкращих інтересів дитини

3. Договір про патронат над дитиною:

визначає особливості здійснення обов'язків щодо догляду, виховання та реабілітації конкретної дитини, влаштованої до сім'ї патронатного вихователя

ПОВОРОТНА ФІНАНСОВА ДОПОМОГА (РЕЗЕРВНІ КОШТИ):

РІШЕННЯ ОРГАНУ ОПІКИ ТА
ПІКЛУВАННЯ

+

УКЛАДЕНИЙ
З ГОЛОВОЮ ГРОМАДИ,
ПАТРОНАТНИМ ВИХОВАТЕЛЕМ ТА
ЙОГО ПОМІЧНИКОМ

ДОГОВІР ПРО УМОВИ
ЗАПРОВАДЖЕННЯ ТА ОРГАНІЗАЦІЮ
ФУНКЦІОНУВАННЯ ПОСЛУГИ
ПАТРОНАТУ НАД ДИТИНОЮ (П.12)

ВИПЛАЧУЄТЬСЯ з місцевого бюджету **протягом 5 днів** після укладання договору про умови запровадження патронату

РОЗРАХОВУЄТЬСЯ як 2,5 прожиткових мінімуми на дитину до 6 років + 2,5 прожиткових мінімуми на дитину від 6 до 18 років

ВИКОРИСТОВУЄТЬСЯ для своєчасного забезпечення догляду, виховання та реабілітації влаштованої під патронат дитини до моменту отримання державної соціальної допомоги.

ПОНОВЛЮЄТЬСЯ патронатним вихователем за рахунок коштів з державного бюджету так, щоб наявні кошти перед наступним влаштуванням відповідали об'єму поворотної фінансової допомоги.

Фінансування патронату з державного бюджету через міські чи районні УПСЗН

1. Грошове забезпечення за надану патронатним вихователем послугу:

5-ть прожиткових мінімумів для працездатних осіб

Станом на 01.01.2024р.
 $2920 \text{ грн} \times 5 =$
14 600 грн

2. При влаштуванні 2-х і більше дітей, дітей віком до 1 року, неповнолітньої вагітної, дитини з ВІЛ, грошове забезпечення збільшується на 10% за кожну дитину та категорію, але сумарно не перевищує 50%

3. Сплата єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування за патронатного вихователя

із розрахунку
грошового
забезпечення

+ оплачувані патронатному вихователю **дні перепучинку від 7 до 19 днів** між влаштуваннями патронатних випадків

Фінансування патронату з державного бюджету (I)

1. ДЛЯ УТРИМАННЯ та забезпечення потреб кожної влаштованої під патронат дитини **ПАТРОНАТНИЙ ВИХОВАТЕЛЬ щомісяця отримує соціальну допомогу в розмірі**

2,5 прожиткових мінімумів відповідно до віку дитини

станом на 01.01.2024р.:

на дитину до 6 років: 2563 грн. x 2,5 = **6 407,5 грн.**

на дитину від 6 до 18 років: 3196 грн. X 2,5 = **7 990 грн.**

*** На влаштовану під патронат дитину з інвалідністю виплата складає 3,5 прожиткових мінімуми відповідно до віку дитини:**

(8970,5 грн. або 11186 грн.)

СОЦІАЛЬНА ДОПОМОГА ВИКОРИСТОВУЄТЬСЯ НА:

☐ Забезпечення дітей одягом та взуттям, що відповідає віку, сезону та потребам кожної дитини;

☐ Харчування дітей відповідно до віку, особливостей розвитку, стану здоров'я;

☐ організацію навчального та виховного простору відповідно до віку та рівня розвитку влаштованої дитини

☐ профілактичні та оздоровчі заходи, змістовне дозвілля та відпочинком

☐ облаштування помешкання відповідно до потреб влаштованих дітей

☐ виконання необхідних заходів для забезпечення проходження процесу її реабілітації та соціалізації;

☐ покриття витрат на організацію зустрічей, проїзду, забезпечення телефонного чи онлайн-спілкування дитини з батьками та родичами, потенційними опікунами (піклувальниками), усиновлювачами, прийомними батьками та батьками-вихователями ДБСТ;

☐ компенсації витрат патронатній сім'ї на комунальні виплати у період перебування дитини під патронатом;

☐ забезпечення санітарно-гігієнічними засобами для догляду за дитиною, влаштованою до сім'ї патронатного вихователя.

Кому громада може довірити дитину?

громадянину України, який:

- ✓ маєте позитивний досвід виховання дітей старше 4-х років
- ✓ готовий прийти на допомогу «чужій» дитині та підтримати її сім'ю, яка перебуває в складних життєвих обставинах,
- ✓ маєте задовільний стан здоров'я, який дозволяє дбати про тимчасово влаштованих дітей
- ✓ не був засудженими, або позбавленим батьківських прав
- ✓ маєте житло (власне, або в користуванні), де можна тимчасово розмістити патронатну дитину
- ✓ разом з добровільним помічником – дорослим членом своєї сім'ї готові пройти професійну тренінгову програму
- ✓ підтримуєте сімейні цінності та готові працювати в команді професіоналів за ради змін, щоб жодна дитина не зазнала страждань та виховувалася в безпечній, люблячій сім'ї

ПОРАДИ З ПРАКТИКИ: не чекаємо, а пропонуємо

- ОБДУМАТИ кому в громаді можна довірити «чужу» дитину - *просто хороші батьки, діти яких вже дорослі, або підлітки, спеціалісти, сім'ї з активною життєвою позицією, соціально активні члени громади...*
- ЗВЕРНУТИ увагу на сім'ї з числа ВПО та спеціалістів, які вже не працюють в освітніх, медичних та інших соціальних закладах
- ЗАПРОПОНУВАТИ ідею патронату сім'ям, які можуть «не знають про потребу громади», «не чули про патронат», «боятися проявляти ініціативу»...
- АНАЛІЗУВАТИ і ділитися з іншими результатами пошуку, за потреби – **мінати стратегію, або повертатися на старт...**

ПОРАДИ З ПРАКТИКИ: якщо шукати то всім разом

- **ПОІНФОРМУВАТИ** мешканців громади про пошук патронатних сімей: *сайт громади, фейс-бук, вайбер групи, батьківські вайбер групи, вайбер групи релігійних громад...*
- **РОЗПОЛДІЛИТИ** завдання з іншими спеціалістами: *керівники закладів освіти, заступники з виховної роботи, вчителі, вихователі дитячого садка, медичні працівники, колишні фахівці соціальної сфери...*
- **ЗВЕРНУТИСЯ** до керівників релігійних громад за порадою щодо пошуку кандидатів серед вірян
- **СФОРМУВАТИ** список потенційних кандидатів: *освітяни, медики, листоноші, поважні в громаді сім'ї, багатодітні сім'ї, сім'ї, що мають досвід виховання дитини під опікою, колишні усиновлювачі, колишні батьки-вихователі ПС та ДБСТ, люди, залучені до соціального служіння в релігійній громаді, люди, які шукають роботу...*

ЧАТ- БОТ

«Дитина не
сама»

- широке інформаційне поле для формування громадської думки про потребу сімейного догляду дітей, залишених без батьківського піклування
- системний та комплексний підхід у роботі з бажаючими прийняти дитину.
- підвищення рівня батьківських компетентності щодо виховання власних дітей, популяризація відповідального батьківства.
- формування резерву для розвитку СФВ, патронату; тимчасового влаштування дитини/дітей, за потреби.

Перша в Україні патронатна сім'я: **Наталія та В'ячеслав Дудко, 2009 – 2023 рр.**

«Чужих дітей не буває!»

- Під патронат можуть бути влаштовані діти з будь якої громади за їхнім клопотанням. Документи по патронату – за громадою, яка має на своїй території патронатну сім'ю, робота з випадком – за громадою, яка направила дітей під патронат.
- Кошти на влаштованих під патронат дітей в будь якому випадку оплачуються через районне (міське) УПСЗН.

Безпека дитини – у всіх випадках є найголовнішим завданням!

- Влаштуванню під патронат передують **обов'язковий огляд дитини лікарем з письмовим підтвердження стану її здоров'я, або, в разі потреби – влаштувати на лікування до медичного закладу.**

Алгоритм влаштування під дітей патронат:

ТЕРМІНОВЕ, ЕКСТРЕННЕ, КРИЗОВЕ ВЛАШТУВАННЯ ПІД ПАТРОНАТ:

1. Наказ ССД громади яка має договір про надання послуг з патронату над дитиною;
2. Акт про факт передачі дитини
3. Довідка про стан здоров'я дитини, або: медичний висновок з мед. закладу, карта щеплень, медична карта (книжка) дитини (за наявності)

Протягом 7 робочих днів готується та передається патронатному вихователю:

1. Рішення/розпорядження про влаштування дитини (дітей) до сім'ї патронатного вихователя
2. Договір про патронат над дитиною

ПЛАНОВЕ ВЛАШТУВАННЯ ПІД ПАТРОНАТ:

1. Рішення /розпорядження про влаштування дітей під патронат;
2. Акт про факт передачі дитини (дітей);
3. Довідка про стан здоров'я дитини, медичний висновок з мед. закладу; за наявності: карта щеплень, медична картка дитини...

додаються всі наявні у дитини документи, в т.ч. особова справа дитини з навчального закладу, висновок ІРЦ

Патронат – територія без порушення прав:

- **Дитина має право бути включеною** в процес прийняття рішень щодо себе і бути обізнаною чому їй пропонують патронат і що буде далі.
- **Батьки/законні представники дитини мають** право підтримувати контакти з дитиною, крім випадків їх обмеження у відповідному порядку;
- **ССД:** для організації командної роботи дотичних до ведення випадку спеціалістів, контроль за дотриманням прав та представлення інтересів дитини;
- **ЦНСП, ЦСС, ФСР** - забезпечення соціального супроводу батьків/законних представників дитини.

Для ефективної роботи з випадком влаштованих під патронат дітей обов'язково створюється **МІЖДИСЦИПЛІНАРНА КОМАНДА** з числа спеціалістів, дотичних до надання дітям та їхнім батькам, або законним представникам.

Засідання МДК проводяться за потреби, але не рідше одного разу на місяць:

- **перше** засідання **може передувати** влаштуванню під патронат, або у період 6-10 днів перебування дітей під патронатом;
- **наступні**: щомісяця.
- **останнє**: не пізніше 2-х тижнів до кінця перебування дітей під патронатом.

ВСІ РІШЕННЯ МДК ПРОТОКОЛЮЮТЬСЯ І НАПРАВЛЯЮТЬСЯ ЧЛЕНАМ команди та надавачам відповідних послуг

Всі рішення в патронаті через розгляд на засіданнях **Міждисциплінарної команди** дотичних до ведення випадку спеціалістів.

Засідання (очні чи онлайн) проводяться за участі патронатного вихователя, ССД та ФСР чи працівника ЦНСП, або ЦСС.

Першочергові завдання – відновити МДК:

Протокол № _____ від _____
засідання МДК з ведення випадку _____,
влаштованої (них) до сім'ї патронатного вихователя

Дата зустрічі: _____

Мета зустрічі: _____

Місце проведення: _____

Присутні:*

Відсутні з числа запрошених: *

Перелік питань, винесених на обговорення:

1.

2.

3.

Питання, що потребують додаткового вивчення:

Рішення, прийняті за результатами обговорення:

Підпис ведучого
засідання:

_____/_____

Підписи учасників
засідання:

_____/_____

Підготовка дитини до переміщення є **ОБОВ'ЯЗКОВОЮ СКЛАДОВОЮ** при влаштуванні під патронат:

- ✓ Наявність **згоди дитини**, якщо вона досягла такого віку та рівня розвитку, що може її висловити.
- ✓ **Анкета дитини/про дитину**, яка влаштовується під патронат – допоміжний інструмент налагодження контакту та врахування потреб.
- ✓ **Короткий опис соціальної історії дитини та її сім'ї** – розкриє причини влаштування під патронат і критичні зони в її соціальній історії.
- ✓ **Картка про стан дитини** на момент влаштування – відповідь на питання що з дитиною зараз, на етапі прийняття рішень про влаштування під патронат.
- ✓ **Документи, що підтверджують стан здоров'я дитини**: карта щеплень, результати медичних оглядів дитини, виписка за результатами перебування в стаціонарі, чи звернення до ІРЦ, за наявності - індивідуальна програма розвитку дитини чи забезпечення її освітніх та соціальних потреб тощо.
- ✓ **Особова справа дитини** з закладу освіти, де вона навчалася – за умови зміни школи, садочка, центру реабілітації дітей з інвалідністю тощо.

Підготовка дитини до повернення у біологічну родину/влаштування до законних представників дитини є **ОБОВ'ЯЗКОВОЮ СКЛАДОВОЮ**:

- Дитина розуміє що відбувається станом на зараз і в найближчому майбутньому: їй не страшно, вона має сформований інтерес до «дій дорослих», які про неї дбають.
- Дитина потребує 2 - 3 тижні «тісного» контакту з батьками/законним представником та іншими членами його родини.
«УРА, МЕНЕ ЛЮБЛЯТЬ, МЕНІ БЕЗПЕЧНО ТА В РАЗІ ЧОГО, Я ЗНАЮ КУДИ МЕНІ ЗВЕРНУТИСЯ...»
- Біологічна сім'я мінімізувала СЖО, однак продовжує перебувати під соціальним супроводом до досягнення стабільних результатів.
- Нова сім'я справляється з новою кризою: потребує обов'язкової підтримки патронатного вихователя, ССД, психолога, інших фахівцями, які допомагали дитини під час її перебування в патронаті на етапі адаптації до нових умов...

*Ніколи не шкодуйте своїх
сил на те, у що вірите*

